

„formelt“ hørende til det Parti, hvortil han selv hører. Jeg kan derfor godt forstaa, at det ærede Medlem for Væbum har valgt den flogte Taktil aldeles ikke at svare det ærede Medlem for Langeland. Jeg undrer mig blot over, at det ærede Medlem for Langeland har taget sin Partifælle Ordet „Sprællemand“ saa ilde op; thi jeg vidste ikke, at det var et Ord, som var henvendt til det ærede Medlem; men det vil jeg lade blive en Sag mellem det ærede Medlem og hans „formelle“ Partifælle, for at blive i det ærede Medlems eget Sprog. Det ærede Medlem for Langeland udtalte, at mine Evner i Retning af at skelne mellem Højre og Venstre, at skelne mellem bestaaende Love og Provisorier, reaktionært og demokratisk, vare i kendelig Afstagen. Jeg har ikke sat det ærede Medlem til Dømmer over mine Evner, jeg søger ingen Attest fra det ærede Medlem, og jeg tror heller ikke, at nogen vil give det ærede Medlem Attest for at have særlige Kvalifikationer til at oplaste sig til Dømmer hverken over mig eller over sin egen Partifælles Evner og Dømmekraft. Jeg ved ganske vist, at det ærede Medlem har god Tro til sine egne Evner i saa Henseende, men det kan overdrives, og det ærede Medlem har i høj Grad overdrevet sine Evner og sin Betydning, naar han tror i den Grad at kunne lade sin Meningsfælle staa Skoleret. Jeg, som hverken reelt eller formelt hører til det ærede Medlems Parti, maa derfor ogsaa finde mig i den Behandling, det ærede Medlem vil lade mig blive til Del, naar jeg ser, hvad han finder passende offentlig at byde en af sine egne Partifæller. Det ærede Medlem følte sig stødt over, at jeg havde brejdet ham det Standpunkt, som han har indtaget i denne Sag, idet jeg udtrykte min Forundring over, at han vilde indføre et nyt Fæstevæsen. Nu gjorde han mig opmærksom paa, at der var en væsentlig Forskel paa Arten af Fæste, idet der her var Tale om Statsfæste, medens det, S. A. Hansen og Bondevennerne ivrede imod, var Fæste af Jord, som private Godsbesiddere sade inde med. Der er nogen Forskel, men vi have ikke Garanti for, hvorledes et Fæsteforhold kan blive under Staten. Vi have oplevet Tider, hvor der er handlet ret vilkaarligt mod dem, der have været i Statens Tjeneste, og ingen borger for de Tider, der kunne komme. Det ærede Medlem vil vide, at under det Estrupske Regimente vare Forholdene saadanne, at det ikke havde været heldigt, om et stort Antal Husmænd havde fiddet som Fæstere, selv om det var under Statsfæste. Fæstere har heller ikke den Interesse for

sin Jordlod som Selvejeren, idet han ikke ved, hvorledes det gaar, naar han skal gaa fra Hus og Hjem, hvorvidt hans Børn kunne overtage Fæstet efter ham. Selvejeren staar i et helt andet Forhold, og det ærede Medlem maa give mig Ret i, at det, de gamle Bondevenner med S. A. Hansen i Spidsen kæmpede for, og det, Venstres Veteraner kæmpede for, var at faa Fæstet afløst og Selveje indført. Derfor er det en mærkværdig demokratisk Tanke, der giver sig Udslag i, at man nu skal forlade Selveje og foretrække Fæste. Her er Tale om at give disse Husmænd Ejendomsret paa en saadan Maade, at de have fuldstændig Raadighed over deres Ejendomme, og jeg vil henstille til enhver demokratisk findet Mand, om han ikke tror, at det er langt bedre for vedkommende Brøger at faa en Jordlod i Eje i Stedet for at faa den i Fæste, selv om det er Statsfæste. Det ærede Medlem for Sorø (B. Christensen) vilde gøre Forsøg paa at omvende mig til Fordel for den Plan at lade de Ejendomme, Staten ejer i forskellige Kommuner, udstykke i saadanne Huslodder som de, der her er Tale om. Det behøver det ærede Medlem slet ikke at gøre noget Forsøg paa; thi det kunde aldrig falde mig ind at modtætte mig en saadan Plan. Jeg finder det tværtimod meget naturligt, at de Forder, Staten har rundt omkring i Kommunerne, fortrinnsvis blive udstykkede, naar der er Tale om at skaffe Jord til Husmænd. Det, jeg udtalte mig imod, var den socialdemokratiske Tanke, at Staten skulde købe Jord og søge at faa Fællesdrift indført. Det forekommer mig, at det Formaal ligger saa langt udi i Fremtiden, at skulle Husmændene vente, indtil en saadan Tanke kunde realiseres, fik de Tid til at vente længe. Naar derfor det ærede Medlem, der har ført Ordet for det socialdemokratiske Parti, har udtalt, at han betragter en Lov som denne, selv i den Form, hvori Flerpartiet af Landbokommisjonen har foreslaaet den, som en Haan mod Husmands- og Arbejderklassen paa Landet, vil jeg sige, at jeg betragter det som en Haan mod Arbejderne at stille dem Ting i Udfigt, om hvilke man kan sige sig selv, at de ere uigennefførlige; og de, der tro, at Landarbejderne kunne nøjes med et Lovforslag, som kun er egnet til at vandre i Papirkuven, vil Landarbejderne større Haan end de, der ville arbejde med paa Genneførelsen af et Lovforslag, som vil kunne blive til Gavn og Betsignelse for mange Menneſter, der nu maa leve under fattige og smaa Raar i vort Samfund.